ST. DAVID’S NATIONAL SCHOOL

GAEILGE POLICY

Réamhráiteas
Cuireadh an plean seo le chéile le linn na bliana 2019. Tá an Ghaeilge tábhachtach mar ábhar scoile. Teanga bheo cumairsaide í an Ghaeilge. Is cuid d’ár n-oidhreacht í. Cuireann foghlaim na Gaeilge ar chumas an pháiste teangmháil a dhéanamh leis an gcultúr Gaelach mar go bhfuil an teanga agus an cultúr fite fuaite le chéile. Nuair a cuireadh an plean le chéile bhí foireann na scoile ar fad páirteach sa phróiseas. Athbhreithniú atá anseo ar plean na bliana 2023. Louise Gillespie a chur comheagar agus comhordú ar an bplean. Thug comhairleoir Gaeilge ón PDST tacaíocht dúinnagus an plean á chur le chéile.
Bunchúiseanna
Tá gá leis an bplean seo:

- Chun cabhrú linn an curaclam a chur i bhfeidhm agus a chur in oiriúint d’ár scoil
- Chun go mbeidh treoir chinnte againn i múineadh agus in úsáid na Gaeilge
- Ionas go mbeidh léanúnachas agus forbairt ó rang go rang
- Chun comhthéacs a chruthú d’úsáid na Gaeilge sa scoil
- Chun eolas a thabhairt do dhaoine nua ag obair sa scoil
- Chun dea chleachtadh a chothú
- Chun cabhrú an curaclam nua a múineadh

Fís agus Aidhmeanna:
Fís:
Is é an fís atá againn sa scoil seo don Ghaeilge ná go bhfoghlaimeoidh na páistsí an Ghaeilge go héifeachtach agus le taitneamh agus mar thoradh ar seo go mbeidh said in ann an Ghaeilge a úsáid go cumarsáideach mar theanga go nádúrtha gan faitíos.
Tá an scoil suite i Nás na Rí. Níl an Ghaeilge le cloisteáil sa cheanntar. Caithfimid mar sin iarracht a dhéanamh an Ghaeilge a chur i láthair mar theanga a bhfuil baint aici le gnátheachtraí an lae agus le saol na bpástí féin ionas gur féidir linn labhairt na teanga a mhealladh uathu. Tá páistí againn ó chultúrtha eile freisin. Tá seisear múinteoir ar an bhfoireann. Tá ilranganna againn rud a thugann dúshlán breise do mhúinteoirí. Tá sé mar sprioc againn go gcloisfear na múinteóirí go minic ag caint i nGaeilge mar ghnáth theanga chumarsáide chomh minic agus is féidir agus sa tslí seo go spreagfaí na pástí chun an Ghaeilge a labhairt go neamhfhoirmiúil. Tá dearcadh dearfach ag na múinteoirí i dtreo na Gaeilge sa scoil seo.

Aidehmeanna:

- Is iad na príomh aidhmeanna atá againn don Ghaeilge sa scoil seo ná:
- Go mbainfidh na páistí amach caighdéan mhaith labhartha, léitheóireachta agus scríbhneóireachta roimh deireadh a mbunoideachais
- Cumas éisteachta agus labhartha na bpáistí a fhorbairt agus a muinín chun an Ghaeilge a úsáid a chothú

- Éisteacht, labhairt, léitheóireacht agus scríbhneóireacht a fhorbairt ar bhealach comhtháithe
- Go gcúirfí ar chumas na bpáistí eolas a chur ar chultúr na tíre trí foghlaim na Gaeilge
- Go mbeidh meas ag na páistí ar an nGaeilge agus dearcadh dearfach acu ina leith
- Go mbeidh fonn ar na páistí a gcuid Gaeilge a úsáid agus a chur chun cinn
- Go gcuirfimid leis na háiseanna sa scoil chun freastal ar riachtanaisí teanga na bpáistí
- Go dtabharfaidh an fhoireann teagaisc tacaíocht dá chéile chun a gcuid Gaeilge féin a chur chun cinn agus taithneamh a bhaint as an bproiséas
- Curle líofacht, le cruinneas agus le saibhreas teanga na bpáistí
- Úsáid na Gaeilge mar ghnáth-theanga chumarsáide a chur chun cinn
- Taitneamh a bheith le baint as foghlain na Gaeilge

Ábhar an Phleain

Curaclam na Gaeilge

Cur Chuige Cumarsáideach:

Tuigimid mar fhoireann scoile gur ar chumarsáide a leagtar béim sa churaclam. Is iad príomhghnéithe an cur chuige cumarsáideach ná diriú ar riachtanaisí teanga na bpásití agus a chinntiú go bhfuil baint ag na topaicí/teanga atá roghnaithe le saol an pháiste. Sa tslí seo is feidir leis an bpáiste a bheith gníomhach san fhoghlaim. Beidh sé/í in ann na feidhmeanna teanga a úsáid, mar shampla slán a fhágáil, ceist a chur, freagra a tabhairt srl. Caithfidh na páiste teanga a úsáid chun í a fhoghlaim go héifeachtach. Cruthaíonn an múinteoir suíomh ina mbeidh gá ag an bpáiste le húsáid na Gaeilge. Mar sin tá cumarsáid mar sprioc le gach ceacht Gaeilge agus na trí snaitheanna a bheith comhtáithe lena chéile a oiread agus is féidir.
Sa structúr don cheacht, roinntear é ar thrí thréimhse

- An tréimhse réamhchumarsáide
- An tréimhse cumarsáide
- An tréimhse iarchumarsáide

Ba choir béim a leagadh ar fhoghlaim foclóra agus gramadaí sa *tréimhse réamhchumarsáide*, ar úsáid an teanga sa *tréimhse cumarsáide* (comhrá, rólghacadh, cluichí teanga srl.) agus ar dhaingniú agus ar thraschur na scileanna/eolas sa *tréimhse iarchumarsáide*.

Feidhmeanna Teanga

Is é an tuiscint atá ag foireann na scoile ar feidhmeanna teanga ná úsáid na teanga chun cuspóir cumarsáide a bhaint amach. Tuigimid gur léiriú iad na feidhmeanna teanga ar an éagsúlacht teanga atá riachtanach don pháiste don cumarsáid. Sa scoil seo beidh liosta d'eisleamáirí/samplaí na bhfeidhmeanna teanga I ngach seomra ranga. Seo é an grélle (Augusín 1) Táimid chun an gréille seo a úsáid mar thacaíocht/treoir don bhfoghlaim agus don teagaisc sa scoil. Is féidir linn na héisleamláirí a chur in oiriúint don chleachtas ranga, do na riachtanaisí teanga agus do suimeanna na bpáistí. Sa tslí seo is féidir a chinnitiú go bhfuil forbairt agus leanúnachas sa scoil. Is féidir cur leis an liosta seo nuair atá nathanna á fhoghlaim agus is féidir na feidhmeanna teanga atá foghlamtha agus in úsáid go cumarsáideach ag páistí a mharcáil. Leanfaidh an liosta céanna na páistí ó rang go rang de réir mar a théann said tríd an scoil. Is í gcomhthéacs na téamaí sa churaclam a mhúinfear na fiedhmeanna seo. Déanfar athbhreithniú ar an liosta seo de réir a chéile bunaithe ar chleachtas na scoile. Bíonn an múinteoir ag cur na feidhmeanna seo san áireamh nuair a bhíonn sí ag úllmhú ceachta,agus úsáideann

sí na heiseamláirí (samplaí) teanga go neamhfhoirmiúil I rith an lae chun iad a shuíomh i gcomhthéacs réalaíoch an tseomra ranga agus chun iad a dhaingniú. Seo a leanas na catagóirí feidhmeanna teanga a bheidh i gceist:

- Caidhreamh a dhéanamh
- Soiléiriú a lorg i gcomhrá
- Dul i gcoin ar dhuine nó ar dhaoine eile
- Dearcadh a léiriú agus a lorg
- Eolas a thabhairt agus a lorg
- Struchtúr a chur ar chomhrá

Comhtháthú na Snátheanna:
Sa scoil seo cuirtear béim ar éisteacht agus labhairt mar bhunús don litearacht. Déanfaimid iarracht ésteacht/labhairt/léitheoireacht agus snríbhneoireacht a fhorbairt ar bhealach comhtháithe. Is féidir é sin a dhéanamh trí na gníomhaíochtaí atá luaithe faoina snaitheanna san ábhar teagaisc.

Téamaí, Straitéisí agus Modhanna Múinte:
Na téamaí Gaeilge a úsáid:

- Mé féin
- Bia
- Sa Bhaile
- An Teilifís
- Ar scoil
- Éadaí
- Caitheamh Aimsire
- Aimsir
- Siopadóireacht
- Ócáidaí Speisialta

Táimid chun fó-théamaí bunaithe ar shaol na bpáistí agus topaicí a bhfuil spéis acu iontu a roghnú faoi deich dtéamaí. Beidh módhanna múinte ina úsáid a oireann don téama agus don rang faoi leith agus beidh éagsúlacht sna fó-théamaí I ngach rang. Tá sé mar aidhm againn go mbainfear úsáid as ne heiseamláirí atá múinte agus cleachtaithe nuair atá baint acu leis na téamaí.
Is iad na sé módhanna is éifeachtaí a úsáidfear ná:

- An modh díreach – Fearas in úsáid chun foclóir a mhuineadh
- Modh na sraithe – Sraith abairtí a cheangailt le chéile
- Modh na lánfhreagartha gníomhaí – Gníomhachtaí fisciúla
- An modh closlabhartha – Éisteacht le múinteoir nó dlúthdhiosca
- An modh closamhairc – Áiseanna pictiúrtha in úsáid
- Modh na ráite – Frasaí úsáideacha a mhúineadh agus a fhoghlaim de ghlanmheabhair

Samplaí don straitéisí a úsáidtear:

- Cluichí teanga
- Dramaíocht
- Fiseáin
- Dánta
- Amhráin
- Tascanna
- Scéalaíocht srl

Pleanáil Eagraíochta
Déanann gach múinteoir ranga pleanáil fhadtéarmach agus pleanáil ghearrtéarmach bunaithe ar Churaclam na Bunscoile don Ghaeilge (2015) agus ar an bplean seo. Agus deireadh na míosa déanann gach múinteoir cúntas míosúil.
Áiseanna:
Leabhair atá in úsáid

N. Shóis/ N. Shin	hAon/Dó	Trí/ceathair	Cúig/Sé
Abair Liom A/B Bua na Cainte A/B	Abair Liom C/D Bua na Cainte 1/2	Béal Beo 3/ 4 Abair Liom E/F	Béal Beo 5 / 6 Abair Liom G/H

Éagsúlacht Cumais:
Tabhairfar obair eile don páistí nach bhfuil ag glacadh páirt (díolúine). Déanfar irarracht na páistí sin a spreagadh chun Gaeilge neamhfhoirmiúil a úsáid irith an lae. Sna hilranganna beidh an téama céanna ar siúl leis na ranganna go léir ach beidh an múinteoir ag spreagadh caighdeán oiriúneach do chumas gach páiste agus na páistí a spreagadh chun páirt a ghlacadh ag a leibhéal féin.
Comhtháthú le hÁbhair eile:
Déanfamid iarracht roinnt Gaeilge a úsáid chomh minic – sa Chorp Oideachas, Ceol agus Ealaín.

Measúnú:
Beidh uirlisí measúnaithe, idir neamhfhoirmiúil agus foirmiúil in úsáid chun dul chun cinn na ndaltaí a mheas ina measc tá:
- Dírbhreathnú an mhúinteóra
- Tascanna agus tríalacha deartha ag an múinteoir
- Bailiúchán de obair an pháiste
- Contanam dul chun cinn - Teanga ó bhéal

Obair Bhaile:
Tugann na múinteoirí obair bhaile simplí sodhéanta do na páistí ó rang a trí ar aghaidh. Bíonn an obair bhaile bunaithe ar an obair atá ar súil sa rang.

Forbairt Foirne:
Deanann na múinteoirí freastal ar chúrsaí oideachais chun scileanna féin a fhorbairt

Tuismitheoirí agus an Ghaeilge:
Tá tábhacht thar cuimse ag baint le ról na dtuismitheoirí chun cabhrú le hobair na scoile. Cabhródh said trí chabhrú leis an obair bhaile agus trí Ghaeilge a chleachtadh sa bhaile.

Critéir Rathúlachta:
Aiseolas í mhúinteoirí faoin méid Gaeilge atá in úsáid sa rang/sa scoil
Aiseolas ó na páistí faoin dearcadh i leith na Gaeilge
Atmaisféar Gaelach sa scoil
Aiseolas ó thuismitheoirí
Cur i bhfeidhm:
Rólanna agus freagacht:

Tá gach múinteoir freagrach as an bplean a chur i gcrích. Tá sé dhualgas ar gach múinteoir scéim bliana agus ullmhúcháin gearr-thréimhseach a eagrú de réir na moltaí atá sa phlean iomlán agus de réir an cuid den curaclam a bhaineann lena rang féin.

Spriocdháta leis an bplean a chur i bhfeidhm:
Meitheamh 2022

Daingniú agus cumarsáid:
Tugadh cóip den plean sciole seo don mBord Bainistríochta chun moltaí a fháil uathu. Bhí an plean faofa ag an mBord tar éis iniúchadh a dhéanamh air

Siniú an Chathaoirligh ____________________________

Dáta ________________________

Samplaí don rannta/dánta atá in úsáid

N. Shóis/ N. Shin	**hAon/Dó**	**Trí/ceathair**	**Cúig/Sé**
Lámh lámh eile Rolaí Polaí Aon, Dó, Muc is Bó Istigh sa Zú Tá fear an phoist ag teacht Mise an traein Is maith liom Tá Zufaí sa siopa Is féidir liom	Is maith liom Aon dó capall is bó Éadaí Duilleoga Séimí Cinnín Óir Gugalaí Gug Micilín Muc Froganna Beaga Teidí Beag Álainn Mise Cnag ar an doras Haigh Didil Didil A haon dó trí lucha beaga buí Daidí na Nollag	An tOctopas An traein Mo Bhreithlá Táim láidir Trasna anseo A haon, a dó, a trí Seasaigí suas Buail do bhosa Paistí óga Daidí na Nollag Timpeall timpeall Roille roille ráinne Mo chaitin Smidín beag	Ceisteanna dán An Damhán Alla agus an Mhioltóg An Gabhair sa scoil Bogha baistí Mise Raifteirí Samhradh An Seilide An Choill dhubh dorcha Sneachta Samhradh Slán Oíche Nollag An síol

Samplaí don amhráin atá in úsáid

N. Shóis/ N. Shin	hAon/Dó	Trí/ceathair	Cúig/Sé
"Seo é Leo" Tá mé I mo sheasamh Istigh sa Zú Tá gairdín beag agamsa Tá mamaí sa Bhaile Tá Zufaí ag siúl Péint is scuab is paipéir Ding Dong clog na scoile Leo leisciúil Mo lollipop Tá ocras orm Callóga sneachta Buail do bhosa Fear an phoist Timpeall timpeall Tá Leo ar a rothar Teidí beag álainn	Bualadh Bos (An Nollag) An Haka Gaelach Peigín Leitir Mór Ag teacht ar scoil	Amhrán na bhFiann Waka Waka as Gaeilge Mamma Mia Oró sé do bheatha Ar ais ar scoil	Amhrán na bhFiann Cill Chais Nóra Bheag Beidh Aonach amárach Ó ró sé do bheath abhaile

Gramadach:

1st/2nd	3rd/4th	5th/6th
Sa + h A.C Urú-ar an mb, gc, bhf, ng,	Sa + h Ceisteanna- Cé/Cad/Céard/Cá/Cár? Ar an/ag an/faoin + urú Briathra simplí Aimsir Chaite Réamhfhocal + an = urú Mo + h Réamhfhócail - Le, ag, ar, dó, ó	Cleachtaí Gramadaí Briathra rialta-aon siolla, dhá siolla-A.C, A.F, A.L Briathra Neamhrialta x 11-A.C, A.L, A.F Forainmneacha reamhfhoclacha An aidiacht shealbhach- mo, do, a, srl Aidáchta Céimeanna Comparáide Bunuimhreacha agus Uimhreacha Pearsanta Aoiseanna Orduithe Caint indíreach Firinscneach agus Baininscineach-focail simplí

Sampla don Foclóir agus Frasaí atá in úsáid

Naíonáin Shóisireacha agus Naíonáin Shinsearacha

	Foclóir	**Frasaí**
Mé féin	Bolg, glúin, cluas, béal, srón, cos, súil, ceann, lámh, Mamaí, Daidaí, fiacla, méar	Cad is ainm duit? ______ is ainm dom Cé thusa? Is mise _____ Seo é/í mo cheann/ghlúin srl.

	Foclóir	**Frasaí**
Bia	Pláta, bosca lóin, úll, oráiste, piorra, cáis, ceapaire, uisce, bainne, sicín, prátaí, cairéid, arán, sailéad, sú oráiste	Is maith liom Ní maith liom An bhfuil ocras/tart ort Tá mé ag ól/ag ithe Tá X I mo bhosca lóin

	Foclóir	**Frasaí**
Ar Scoil	Mála scoile, cathaoir, bord, fuinneog, doras, ríomhaire, ina s(h)uí, ina s(h)easamh. Múinteoir, clár bán, leabhar, cófra, cás peann luaidhe, clog, crían, ag léamh, ag feachaint, ag scríobh, ag éisteacht	Seo é/í _____ Dia duit Dia is Muire duit Tá mé ar scoil Tá mé I mo sheasamh/shuí Taispeáin dom X

	Foclóir	**Frasaí**

Caitheamh Aimsire	Liathróid, ag léim, ag rith, ag imirt peile, ag súgradh, ag damhsa, ag súgradh, feadóg, cárta buí, cúl, buataisí peile, bríste gairid	Tá X ag rith, léim srl Tá liathróid ag X Tá áthas orm Tá brón orm Bhuaigh mé/Níor bhuaigh mé
	Foclóir	**Frasaí**
Aimsir	Te, fuar, fliuch, gaofar, an ghrian ag taitneamh, ag cur báistí, ag cur sneachta, scath báiste, scamall	Tá sé te/fuar/fliuch/gaofar Tá sé ag cur báistí/sneachta Tá an ghrian ag taitneamh Cén sort aimsire atá ann Tá sé go hálainn

	Foclóir	**Frasaí**
Sa bhaile	Teach, díon, simléar, an cistin, an seomra suite, an gairdín, doras, fuinneog, cathaoir, bord, cuntar, cuisneoir, citeal, tóstaer, pota, doirteal, raidío Feirmeoir, bó, muc, asal, capall, caora, luch, madra, searrach, gabhar, sicín, coileach, lacha	Seo X Tá X sa seomra suite/cistín Cá bhfuil an X Tá X sa chistín Tá X sa phairc, stabla, loch srl.

	Foclóir	**Frasaí**
An teilifís	Cartún, tolg, ríomhaire, ag feachaint ar an teilifís, ag gaire, ag caoineadh, fón póca, ceol, cluichí ríomhaire, nuachtán	Tá cartún ar an teilifís Tá X ag feachaint ar an telifís

	Foclóir	**Frasaí**
Siopadóireacht	Airgead, milseáin, líreacán, seacáid, criospaí, siopadóir, siopa, ciseán, tralaí, im, arán, brioscaí, oráiste	Céard ba mhaith leat Ba mhaith liom X a cheannach Go raibh maith agat
	Foclóir	**Frasaí**
Ocádaí Spesialta	Púca, Cailleach, masc, puimcín, hata, milseáin, úll, bairín breac, fainne, cat, taibhse, scuab, cnónna, damhán alla	Is X mé Tá X orm Tá eagla orm An bhfuil eagla ort/ar? Tá/Níl earla orm/ar

	Foclóir	**Frasaí**
Éadaí	t-léine, geansaí, sciorta, stocaí, hata, gúna, bríste,	Tá _____ orm Tá dath _____ ar an

	bróga, léine, bróga Reatha, riteoga, sciorta, stocaí, éadaí scoile/spóirt	_____ Cén sort éadaí atá ort? Cé leis é/í? Is liomsa é/í Is le X é/í

Rang a hAon agus rang a dó

	Foclóir	Frasaí
Mé féin	Bolg, gualainn, glúin, cluas, béal, srón, cos, súil, ceann, lámh, gruaig, aghaidh, fiacaila, Mamó, Daideo, deirfiúr, dearthái r	Is/ní feidir liom Tá/níl _______ ag ______ Tabhair dom é/í **An bhfuil _____?**

	Foclóir	Frasaí
Bia	Arán, bainne, im, subh, calóga, cupán tae, ubh, tósta, sú, bricfeasta, picnic, píosa cáca, borróga, ceapairí, sméara dubha, naipcín, glasraí, torthaí, piseanna, trataí, cabáiste	Ar mhaith leat? Ba mhaith liom. Níor mhaith liom B'fhéidir go bhfuil…. ar an, sa

	Foclóir	Frasaí
Ar Scoil	Peann luaidhe, peann, scriosán, bioróir, cóipleabhar, leabhar, mála, cás peann luaidhe, fillteán, múinteoir, Rang a hAon, Rang a Dó, pictúir, scriosán, péint, scuab, bosca bruscair, ag péinteáil	Cé leis an _____? Is lioma é/í. Ní lioma é Is le ______ an _____ Is fearr liom _____ ná _____ Go hiontach/go huafásach

	Foclóir	Frasaí
Caitheamh Aimsire	Ag snámh, ag titim, ag gáire, ag caoineadh, ag rith, ag léim, ag siúl, áthas, eagla, fearg, culaith shnámha, uisce, luascán, ag róthaíocht, ag imirt peile, ag imirt gailf, ag éisteacht le ceoil, ag scátáil	Tá mé go maith ag _____ Tá ____ ag _____ Cé atá ag ______ Tá áthas/eagla/fearg orm An ndearna? Rinne/Ní dhearna Cad a tharla?

	Foclóir	Frasaí
Aimsir	Duilleoga, scáth báistí, ag titim, ag eitilt, sneachta, liathróidí sneachta, fear sneachta, ag sleamhnú	Tá sé gaofar, Tá an gaoth ag séideadh Is brea liom X Is fuath liom X Go deas/hálainn/hiontach An raibh? Ní raibh/Bhí

	Foclóir	Frasaí
Sa bhaile	Cúisín, vása, bláthanna,	Ar an, sa, faoin

	lampa, seilf, coinneal, ruga, rialtán, urlár, leaba, vardrús, spád, ráca, glasraí, torthaí	Tá X sa seomra Tá tuirse/ocras/tart orm

	Foclóir	**Frasaí**
An teilifís	An nuacht, clár grinn, scannán, clár spóirt, clár dúlra, táibléad, raidió, ríomhaire, an pictúirlann, ticéid, grán rósta, deoch, suíochán, spéaclaí, cairpéad dearg, slí amach, slí isteach	An maith leat? Is maith liom/Ní maith liom Is fearr liom Cén t-am é Tá sé X a chlog An bhfuil X agat? Tá/Níl

	Foclóir	**Frasaí**
Siopadóireacht	Fear an tsiopa, sparán, siopa bróga, siopa milséan, siopa éadaí	Cé mhéad atá ar X Bhí X sásta/míshásta leis an X

	Foclóir	**Frasaí**
Ocádaí Spesialta	Daidí na Nollag, réinfhiannna, carr sleamhnáin, bronntanas, stoca, díon,	Oíche Nollag a bhí ann Bhí an ghaoth ag séideadh

	Foclóir	**Frasaí**
Éadaí	Cóta, scairf, lámhainní, buatasaí, veist, carbhat, riteoga, pitseámaí, slipéir, caipín, crios, seaicéad, salach, glan, tirim	An bhfaca? Chonaic/Ni fhaca Tá dath X ar X

Ranga a trí agus rang a ceathar

	Foclóir	**Frasaí**
Mé féin	col ceathrair, aintín, uncail, ocht mbliana d'aois, naoi mbliana d'aois, deich mbliana d'aois, gruaig – fhionn, dhonn, nua, ghearr, fhada, súile – gorma, donna, glasa, deartháireacha, deirfiúracha, duine amháin, beirt – deichniúr, breithlá, cáca breithlae, deochanna, sceallóga, íspiní, boladh álainn, bronntanas, grianghraf, meangadh mór	An bhfuil? Tá/Níl Tar éis tamaill… Lá amháin… Nach bhfuil…? Cén t-am é? Tá sé _____ a cholg Tá sé leathuair tar éis a _____ ____ is ea é Lá breithe sona duit Ar dtús, ansin, sa deireadh

	Foclóir	**Frasaí**
Bia	Prátaí, stéig, borgaire, sicín, sceallóga, sailéad, salann, piobar, cairéd, piseanna, píotsa, liamhás, anann, arbhar milís, piobarónaí, oinniún, muisiriúin, biachlár, freastalaí, glioní, pláta, bricfeasta, lón, dinnéar crosta, ocras, áthas, brón, tuirse, fearg	An maith leat? Is maith/Ní maith Ar nós na gaoithe Tabhair dom X, le do thoill Is aoibhinn, breá, fuath liom Ba mhaith liom X Is fearr liom X An bhfuil an X réidh?

	Foclóir	**Frasaí**
Ar Scoil	Leabharlann, oifig, clós, halla spóirt, Béarla, Gaeilge, mata, stair, tireolaíocht , eolaíocht, corpoideachas, ealain, ceol, drámaíocht, príomhoide, daltaí	Ag obair go dian An bhfuil cead agam dul go dtí X An féidir leat X? Is féidir liom Cén rang ina bhfuil tú? Tá mé I rang a X An dtaitníonn X leat? Taitníonn/Ní thaitníonn An mbíonn X? Bíonn/ Ní bhíonn

	Foclóir	**Frasaí**
Caitheamh Aimsire	Iománaíocht, sacar, rugbaí, cispheil, leadóg, raicéad leadóige, clogad, scátaí róllála, camán, linn snámha, ceoltóir, giotár, feadóg stáin, piano,	Is breá liom X Bainim taitneamh as bheith ag X Tá mé go maith ag X Tá suim agam sa X Taitníonn X go mór liom

	ceolchoirm, drámaíochta, iascaiireacht	

	Foclóir	Frasaí
Aimsir	Leac oighir, lochan uisce, spéir, tomádónna, stoirmeacha, tintreach agus toirneach, báisteach, grianmhar, scamallach, tirim, teolaí, an fómhar, an geimhreadh, an t-earrach, an samhradh, Éire, foraois bháistí	Cén sort aimsire atá ann inniu? Tá sé X inniu Is feidir X Bíonn an aimsir X Cén séasúr is fearr leat? Is fearr liom X

	Foclóir	Frasaí
Sa bhaile	Cuirtiní, scáthán, clog, piliúr, balla, staighre, thuas/thíos staighre, leithreas, folcadán, doirteal, cith, oigheann, tinteán, meaisín níocháin, ríomhaire glúine, seomra codlata, seomra folchta, seomra spraoi, áiléar	I ngach áit Trína chéile Sa, faoin, ar an, in aice leis X Cé mhéad seomra atá I do theach Tá X seomra I mo theach Cad tá sa X? Tá X sa X

	Foclóir	Frasaí
An teilifís	Rialtán, callaire, cainéal, treoir teilifíse, carachtair, dubh agus bán, idirlíon, sobalchlár, an Aimsir, leadrán	Tá X ar súil Cad a rinne tú X Tá mé ábalta X Chuaigh mé go dtí X

	Foclóir	Frasaí
Siopadóireacht	Siopa leabhar, siopa leictreonaice, siopa spéaclaí, siopa éadaí, siopa spóirt, siopa bréagán, siopa milseán, ollmharagadh, caife, sparán, praghas, sóinseáil, ionad siopadóireachta, mór/rómhór, beag/róbheag, te/róthe, fuar/rófhuar, daor/ródhaor, fliuich/rófhliuich, gaofar/róghaofar	An féidir liom cabhrú leat? Ba mhaith liom X a cheannach Cheannaigh mé X sa X Cén praghas atá ar X Tá X euro air

	Foclóir	Frasaí

Ocádaí Spesialta	Lá 'le Pádraig, Lá San Vailintín, Oíche Samhna, an Cháisc, speisialta, ildaite, go dona, gohúfásach, culaith, bláthanna	N/A

	Foclóir	**Frasaí**
Éadaí	Blús, gúna, luiteoga, bróga Reatha, carbhat, fáinní, fáinní cluaise, mála láimhe, na dathanna, compordach, gearr, ollmhór, ionadh, imní	B'fhearr liom X Bain díot X Cuir ort X An raibh X air/uirthi? Bhí X air/uirthi An bhfaca tú X Chonaic/Ní fhaca

Rang a cúig agus rang a sé

	Foclóir	**Frasaí**
Mé féin	Tire eile Na Contaetha Eolaí, altra, dochtúir, tógálaí, feirmeoir, gruagaire, fiaclóir, píolóta, cócaire, tréidlia, tiománaí, fear gnó/bean ghnó, tuismitheoirí, seanathair, seanmháthair	Cá bhfuil tú I do chonaí? Tá mé I mo chonaí I X Cad as duit? Is as X dom Cár rugadh thú? Rugadh mé I X Cad a dhéanann X Oibríonn x I x

	Foclóir	**Frasaí**
Bia	Gránaigh, rís, iógart, feoil, iasc, ubheacha, cnónna,saillte, olaí, saille, siúcra, fíonchaora, leitís, gairleog, leite, calóga arbhair, liamhás, tuinnín, bradán, plúr	Ba choir duit X a ithe/a ól Caithfidh tú níos mó/níos lú X a ithe Tá X lán de X Ba mhaith liom X a dhéanamh

	Foclóir	**Frasaí**
Ar Scoil	Clár dubh, áiseanna digiteacha, scoil mheaschta, scoil caliní/buachaillí amháin	An bhfaca tú X Nach raibh X? Tá mé ag freastail ar X Scoil X is ea í Tá timpeall X dalta I mo rang/scoil Tá an scoil suite X Caitheann éadaí scoile

	Foclóir	**Frasaí**

Caitheamh Aimsire	Bratach, cúl, staid, duais, an captaen, marcaíocht, rás, cleachtadh, na rialacha, fidil, drumaí, basca ceoil, banna ceoil,	Cé a bhí ag imirt? Cé a bhuaigh? Tá mé bródúil as X An imríonn tú ar fhoireann? Bhuaigh mé cluche/comórtas/bonn

	Foclóir	**Frasaí**
Aimsir	Brat sneachta, locháin, teocht, réamhaisnéis na haimsire, duilleoga, ainmhithe	Cad tá á dhéanamh agat? Tá an aimsir ag dul I bhfeabhas/ag dul in olcas Beidh/Ní bheidh X amárach Is dócha go mbeidh X Cén séasúr is fearr leat? Bíonn an aimsir X

	Foclóir	**Frasaí**
Sa bhaile	Árasán, bungaló, teach dhá stór, teach trí stór, teach scoite, teach leathscoite, teach sraithe, cathaoireacha, cairpéad, tógálaí, ailtire, díon, bríce, tíleanna, adhmad, dréimre	Tá X seomra againn Tá X ann Tá X sa X Tá X ar an X Ná bí buartha Beidh X ann go luath

	Foclóir	**Frasaí**
An teilifís	Áisteoirí, radharc, aicsin, greannmhar, brónach, scanrúil, ficsean eolaíochta, drama, ceoldráma, sraith, an laoch, an droch-charachtar, sárlaoch	Nach raibh X? Cad a cheap tú de? An chuid is mó a thaitin liom ná X Bhí sé I bhfad níos fearr ná X Cad é an scanánn is fearr leat?

	Foclóir	**Frasaí**
Siopadóireacht	Timpeallán spraoi, deich euro – fiche, tríocha, daichead, caoga, seasca, seachtó, ochtó, nócha, céad	Tá X fághta agam Aon scéal? Cad a rinne tú? Cheap mé go raibh X I ndáiríre Ná bac le X

	Foclóir	**Frasaí**
Ocádaí Spesialta	Taibheoirí sráide, cleasaithe, damhsóirí, ceol beo, paráid, atmaisféar, dubh le	An bhfuil a fhios agat? Chuala mé go mbeidh X An cuimhin leat X Conas a bhí X

	daoine, slua, gliondar croí	Thar barr Ar fheabhas Go hiontach Ceart go leor Go dona Go húafásach

	Foclóir	**Frasaí**
Éadaí	Húdaí, culaith spóirt, cuaráin, muince, bráisléad, fáinní cluaise, púicín, geal, dorcha, daite, illdaire, clóite, faiseanta, seolta, gleoite, díreach, catach, galánta, dúghorm, óir, airgid,	Caithim…. Is Cuma liom faoi X Ar dtús Anois an chéad duine eile ná ar deireadh Tá X á chaitheamh ag X